

תוצר יצירתי אישי – תוצר לדוגמה

02025

034221 עקרונות ורשויות

01		
ישראלה ישראלי		
הצבי שהפך לחילזון		
תשפ"ה 2025		
החומרים של התוצר עשויים בעיקר מקרטון ביצוע, מעטפות, בולים וחוט.		

קטלוג המוזיאון

בדגם שיצירתי ישנו צבי עשוי מקרטון. צבעו אדום. לצווארו מחוברים בחוטים חבילות ומעטפות מבוללות. ראשו של הצבי מורכן למטה בשל הקושי שלו לסחוב את דברי הדואר ונראה כאילו הוא גורר אותם. על גבי הצבי ישנו ציור של חילזון במקום הסמליל המקורי, מה שמדגיש את השירות האיטי של דואר ישראל. התיבה שהוא סוחב עמוסה במעטפות, בולים, כרטיסי אשראי של דואר ישראל, מה שמייצג את הסרבול של שירותי הדואר וחוסר היעילות.

החומרים שנבחרו הינם קלים, כדי להבהיר שהדואר אמור להיות מהיר וקליל כמו הצבי, אך בפועל ניתן לראות שהצבי מרכין ראש בשל כובד המשא, קשה לו לשאת את החבילה והרבה מעטפות יוצאות מהמקום.

דואר ישראל בע"מ - (לשעבר רשות הדואר) היא חברה ממשלתית המספקת שירותי דואר ושירותי בנקאות. שירותי הדואר בישראל מעבירים מכתבים, חבילות, מברקים ודברי דואר נוספים בתוך הארץ, מחוצה לה ואלה. במרס 2006 הועברה הפעילות העסקית של רשות הדואר ומצבת העובדים שלה לחברת הדואר, אשר פועלת ברישיון מטעם משרד התקשורת. מטרת הקמת החברה הייתה לייעל ולשפר את שירותי הדואר בישראל, להגמיש את	תיאור הסוגייה/הדילמה
---	------------------------------------

פעילותה ולעודד תחרות בשוק הדואר. עם השנים חלה הידרדרות מהותית במצב הפיננסי של החברה, והיא הייתה בהפסד כספי גדול (מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 2015) מוסד מבקר המדינה המהווה מנגנון פיקוח וביקורת פורמאלי, גוף שהוסמך בחוק להגביל את השלטון, לפקח עליו ועל חוקיות פעולותיו, פרסם בשנת 2021 דו"ח על התנהלות דואר ישראל, בו הוא מבקר את המצב הכלכלי אליו נקלעה רשות הדואר (מבקר המדינה, 2021). בדו"ח הוא מתריע על גירעונות של מעל חצי מיליארד שקל, רווחיות נמוכה ביחס לרשויות דואר אחרות בעולם וקושי להתמודד עם המציאות העסקית המשתנה (פרץ, 2021). לאחרונה (2022) שר התקשורת פרסם רפורמה הכוללת הפרטה של שירותי הדואר והחל לנקוט בצעדים למימושה. במהלך זה נקט בגישה כלכלית חברתית ליברלית, אשר מדגישה את החירות הכלכלית ואת הזכות לקניין פרטי. על פי גישה זו, חירות כלכלית, יוזמה פרטית, תחרות חופשית ומעורבות מינימלית של המדינה בשוק תורמות לרווחת החברה. ביטוייה של תפיסה זו כוללים צעדים כמו הפרטה, קיצוץ תקציבים ממשלתיים, צמצום קצבאות והפחתת מיסוי. על בסיס גישה זו, יש הטוענים כי הפרטת שירותים כמו הדואר תעודד תחרות, תייעל את השירות ותוזיל את עלויותיו לציבור. מנגד, מתנגדי ההפרטה סבורים כי מהלך כזה עלול לפגוע בזכויות עובדים ותנאי העסקה הבסיסיים שהמדינה מחויבת להבטיח על פי חוק. זכויות אלה כוללות שכר מינימום, הגבלת שעות עבודה, ימי חופשה והגנה מפני פיטורים שרירותיים. לטענתם, הפרטת הדואר תביא לצמצום עלויות באמצעות פיטורים או העסקה בתנאים נחותים.	
--	--

היבט: עמדה/ תובנה אישית	ההיבט: הכלכלי-חברתי בשנים האחרונות יש תחושה כללית שהניהול הממשלתי של שירותי הדואר לא יעיל מספיק ולא עומד בדרישות הציבור מבחינת מהירות, טורים ארוכים, עיכובים במסירת דואר וחוסר שביעות רצון כללי מהשירות. ע"פ הכתבה של סתיו נמר, "המהפכה בדואר יצאה לדרך: התייעלות, שירותים דיגיטליים והפרטה" (מעריב, 07/04/2022), ניתן לראות כי בתום דיונים רבים בין הגורמים השונים הוחלט על תוכנית להבראת והפרטת דואר ישראל. התוכנית עליה הסכימו הצדדים כוללת התייעלות וצמצום הוצאות
---	---

	שכר, מעבר מואץ לשירותים דיגיטליים, מסירת חבילות בנגישות גבוהה, שירות ייעודי לאוכלוסיות מבוגרות ונעדר אוריינות דיגיטלית, פרישה מחודשת של שירותי דואר, וקידום תנאים תחרותיים בשוק הדואר. ההיבט הכלכלי-חברתי המרכזי העולה מהמאמר הוא הפרטת חברת דואר ישראל והתייעלותה, מהלך שהוא יישום של הגישה כלכלית חברתית הליברלית, המקדמת חירות כלכלית, יוזמה פרטית ושוק חופשי תוך צמצום מעורבות המדינה. לפי גישה זו, תחרות ויוזמה פרטית מקדמות את טובת החברה כולה, ולכן המדינה נדרשת לצמצם רגולציה, מיסוי והוצאות ציבוריות, ולעודד הפרטה ואכן, המהלך הנדון כולל הפרטה מלאה, פתיחת שוק הדואר לתחרות, וגם תוכנית התייעלות שעיקרה פיטורי כ-1,600 עובדים, וזאת במטרה להפוך את שירותי הדואר לגמישים ויעילים יותר, ולשפר את השירות הדיגיטלי. כפי שאומר בכתבה שר התקשורת, יועז הנדל: "עד היום המדינה הזרימה מיליונים לחברת הדואר בכל פעם שהחברה הייתה בקשיים וזאת מבלי לטפל באתגרים ובבעיות הניהוליות והאירגוניות של החברה. היום מתחיל עידן חדש בשירותי הדואר בישראל. יהיו קשיים בדרך, אך בסוף התהליך הציבורי ייחנה משירותי דואר מעולים ומתקדמים". המקור עליו נסמכת הוא כתבה עיתונאית המביאה את דבריו של שר התקשורת שהציג את עיקרי התכנית להפרטת דואר ישראל שזהו יישום של הגישה הליברלית שתומכת בהפרטה ופתיחת המשק לשוק חופשי ויוזמה פרטית. העמדה שלי ביחס להיבט הכלכלי חברתי: בעד הפרטת שירותי הדואר אני תומכת בהפרטת שירותי הדואר בישראל. נימוק התומך בעמדתי ביחס להיבט הכלכלי חברתי הוא הגישה הליברלית, כיון שלמהלך זה יש יתרונות רבים, בעיקר בהגברת היעילות ובשדרוג השירות הניתן לציבור. בהיבט הכלכלי - הפרטת דואר ישראל תוביל להתייעלות שתתבטא בצמצום העובדים ובהתייעלות כלכלית שתוביל להקטנת הגרעון ואף לרווחים עתידיים. פתיחת שוק הדואר לתחרות תוביל לייעול של השירותים הניתנים ולהורדת מחירים ובכך תהיה לצרכן החירות לבחור באיזה ספק שירותים להיעזר והוא גם ייחנה משירותי דואר מהירים יותר. חשוב להדגיש כי המדינה צריכה לעשות את התהליך בצורה מדודה ומאוזנת כדי שהפגיעה בעובדים ובזכויותיהם, שנאלצים לעזוב את מקום עבודתם, תהיה מידתית ומכובדת ככל האפשר.
--	---

דיאלוג בין ההיבט שלי לתוצר היצירתי: בדגם שבניתי - "הצבי שהפך לחילזון" - בחרתי להמחיש באופן חזותי את המתח שבין ערך החירות הכלכלית לבין הקשיים החברתיים-כלכליים שעמדו בפני דואר ישראל. הצבי, שהיה בעבר סמל למהירות, חירות ותנועה קדימה, מוצג ביצירתי כשהוא כפוף, עייף ועמוס לעייפה - והוא מייצג את דואר ישראל שעובד בצורה מסורבלת ולא יעילה, מערכת שאיבדה את חירות הפעולה שלה ואת יכולתה לשרת את הציבור ביעילות. על גבו הוספתי ציור של חילזון, כסמל לאיטיות ולכובד רשות הדואר לפני ההפרטה. התוצר החזותי מבטא את ההיבט החברתי-כלכלי התומך בגישה הכלכלית-חברתית הליברלית, כפי שעלתה במקורות עליהם נסמכתי: דו"ח מבקר המדינה (2021), כתבת מעריב של סתיו נמר (2022) ומחקר הכנסת (2015). גישה זו מדגישה את ערך החירות - חירות כלכלית ויוזמה פרטית - על פני השוויון החברתי. היא רואה בשוק חופשי, בתחרות ובמינימום התערבות ממשלתית מקורות צמיחה לחברה כולה. באופן זה, ההפרטה של דואר ישראל הינה ביטוי מעשי לערך החירות: מתן חופש לשוק ולפרטים ליזום, להתחרות ולפתח שירותים טובים יותר לציבור. הצבי בדגם שלי מייצג את מצב החברה לפני ההפרטה - יצור שמסמל חירות אך בפועל כבול במשקל עודף של בירוקרטיה וחוסר יעילות. לעומתו, רעיון ההפרטה, כפי שהודגש במקורות שהבאתי, מבקש לשחרר את החברה מהמעמסה, לאפשר לה לרוץ קדימה ולממש את הפוטנציאל שלה, בדיוק כפי שהצבי נועד לרוץ חופשי. במובן זה, התוצר שלי הוא ביטוי ויזואלי לערך החירות: השאיפה לשחרור ממערכת ממשלתית מסורבלת לטובת חופש כלכלי, חדשנות ותחרות. בהיבט החברתי-כלכלי, הדגם מצביע גם על המחיר האנושי והחברתי הכרוך במהלך כזה: הפיטורים והחשש לפגיעה בזכויות העובדים, אבל בעיניי, כפי שהראיתי בעמדותי, אלו אתגרים שניתן לצמצם באמצעות ניהול אחראי ומדוד של תהליך ההפרטה. לפיכך, התוצר החזותי שלי משמש גם כקריאה לאיזון: לשמור על ערך החירות לצד שמירה על זכויות בסיסיות של עובדים ואזרחים.	דו שיח (דיאלוג) בין התוצר היצירתי לבין ההיבט והעמדה/ התובנה האישית
--	--

באופן סמלי, החוטים המחברים את המעטפות והחבילות לצווארו של הצבי מייצגים את הקשרים הכלכליים והחברתיים שכובלים את החברה הציבורית ומונעים ממנה להתקדם, ואילו רעיון הפרטה, כפי שהוא מוצג בגישה הליברלית, נועד לאפשר שוק חופשי ויעיל יותר.		
--	--	--

מושגים

תיאור הסוגיה/ הדילמה - מנגנון פיקוח וביקורת פורמלי, זכויות עובדים ותנאי העסקה עמדה/תובנה אישית - גישה כלכלית חברתית ליברלית
--

מקורות

/https://israelpost.co.il הדואר בראי הזמן - דואר ישראל
מבקר המדינה, התשפ"ב – 2021, דוח ביקורת שנתי 72א – חלק שני. https://library.mevaker.gov.il/sites/DigitalLibrary/Documents/2021/72A-2/2021-72A-Part2-30-3-Doar-Taktzir.pdf
מרכז המחקר והמידע של הכנסת, המחלקה לפיקוח תקציבי, תיאור הרפורמה הכנסת, 2015. https://main.knesset.gov.il/activity/info/research/pages/incident.aspx?ver=1%26docid=691207dc-1277-e511-80d1-00155d0ad6b2
נמר סתיו, 7/4/2022, "המהפכה בדואר יצאה לדרך: התייעלות, שירותים דיגיטליים והפרטה", מעריב. https://www.maariv.co.il/news/israel/Article-909714
פרץ גד, 19/10/2021, "מבקר המדינה מצייר תמונה עגומה על מצבו של דואר ישראל", גלובס. https://www.globes.co.il/news/article.aspx?did=1001387749